

NETWIN project Coordination Aditec, *NETWIN – A Methodological Guide to Networking and Innovation*, Aditec, France: Pas-de-Calais 2003, 122 s.

www.aditec.org/site/programs/netwin_eng.htm

Kształtujący się od końca lat 80. nowy paradygmat rozwoju regionalnego, akcentujący rolę wiedzy i innowacji, przyniósł szereg nowych terminów na określenie fenomenu konkurencyjności i dynamiki niektórych lokalnych środowisk w gospodarce globalnej. Wystarczy wymienić kilka pojęć, które pojawiły się bądź zostały ponownie przywołane w ostatnich 20 latach: nowe dystrykty przemysłowe, grona (ang. *clusters*), regionalne systemy innowacji, sieci współpracy, lokalne systemy produkcyjne, regiony uczące się. Pokażna i wciąż przyrastająca literatura naukowa koncentruje się jednak na dwóch biegunach. Na jednym skupiają się badania, które na podstawie selektywnych analiz oferują uniwersalne modele – do zastosowania w różnych kontekstach i pod różnymi szerokościami geograficznymi. Na drugim biegunie istnieje wiele dogłębnych analiz studiów przypadku. Obserwacje te są jednak tak specyficzne i lokalne, iż dają bardzo ograniczone pole lub wręcz uniemożliwiają jakiegokolwiek generalizacje czy szersze wnioski. W praktyce mimo tak licznych studiów wciąż brakuje jasnych definicji i metod zoperacjonalizowania szerokiej gamy nowych konceptów.

Nowe terminy szybko jednak przeniknęły, z całym ich zróżnicowaniem, jak i zbieżnościami, do programów i polityk UE wspierających rozwój regionalny, przedsiębiorczość i innowacje. Wpisują się w szersze instrumentarium Strategii Lizbońskiej – budowy w UE gospodarki opartej na wiedzy.

Jedną z takich inicjatyw był projekt NETWIN (Networking for Innovation) realizowany w latach 1999–2002 i sfinansowany z programu RECITE II (Regions and Cities for Europe). Projekt koncentrował się przede wszystkim na problemie: „Jak rozwijać współpracę i relacje partnerskie pomiędzy firmami z tego samego regionu, tak by podnieść ich innowacyjność i przewagę konkurencyjną?”. W tym celu realizujący go partnerzy (6 centrów biznesu i innowacji z Włoch, Irlandii, Grecji, Portugalii i Francji) przeanalizowali 24 lokalne układy współpracy MSP, a następnie opracowali i przetestowali metodologię identyfikacji, analizy, wspierania i ewaluacji tychże.

Efektom tego badania jest omawiana publikacja. Akcent został w niej postawiony na praktykę i operacyjne użycie nowych koncepcji rozwoju regionalnego. Jest to więc praktyczny poradnik analizy i wspierania krok po kroku grom i sieci współpracy. Wypełnia on lukę pomiędzy wspomnianymi dwoma biegunami literatury na temat nowego rozwoju regionalnego.

Publikacja w formie skoroszytu (z załączoną wersją elektroniczną) podzielona jest na 6 części.

We wprowadzeniu przedstawiony został krótko projekt NETWIN oraz jego uczestnicy, struktura samego poradnika, a także używane terminy. Co ciekawe, autorzy dalecy są od teoretycznej ortodoksji i stosują w dużej mierze wymienne pojęcia: „sieci” (*networks*), „grona” (*clusters*) i „nowe przestrzenie produkcyjne”. Po części wynika to z podobieństw tych terminów, po części zaś z tego, iż podobne zjawiska konkurencyjności układów lokalnych są nieco odmiennie nazywane w różnych krajach (w Irlandii – grona, we Francji – przestrzenie produkcyjne, we Włoszech – dystrykty przemysłowe) – autorzy zaś starali się połączyć te tradycje.

Kolejne trzy części stanowiące rdzeń poradnika to kompletna „skrzynka narzędziowa” identyfikacji, analizy oraz wspierania gron i sieci. W założeniu narzędzia te są zróżnicowane, tak by były użyteczne na różnych etapach rozwoju gron i sieci, jak również dla różnej skali (lokalnej – małych gron, czy szerszej regionalnej – dużych systemów produkcyjnych). Mimo tej rozpiętości główny akcent pada jednak na MSP.

Pierwszą grupą są narzędzia identyfikacji gron. Mają one służyć analizie sytuacji lokalnej i ustaleniu, czy w danej lokalizacji znajdują się grona lub też potencjał do ich tworzenia. Omówione narzędzia to analizy statystyczne, przegląd dokumentów i wywiady. W każdym z przypadków podawane jest postępowanie krok po kroku, praktycznie gotowe do zastosowania (załączone są listy danych statystycznych oraz sposób ich analizy wraz z przykładami, listy pytań i formularze ankiet do wywiadów, listy głównych dokumentów, które należy uwzględnić).

Druga grupa narzędzi to narzędzia audytu. Mają one umożliwić sprawdzenie trwałości już istniejących układów współpracy lub też, w przypadku rozwiniętych układów, ocenić szanse ich dalszego rozwoju albo kierunki koniecznych zmian. Podstawowym instrumentarium proponowanym w tej części są dwa typy wywiadów – z sektorem biznesu (lokalnymi menedżerami i stowarzyszeniami biznesowymi) oraz z głównymi aktorami sektora publicznego i NGOs. Oczywiście tu też podane są formularze ankiet oraz sugerowana kolejność badań.

Wreszcie trzecia grupa to narzędzia monitorowania i ewaluacji istniejących układów współpracy. Mają one pomagać w identyfikowaniu najbardziej obiecujących projektów i inicjatyw rozwijających grono lub pomagających w jego ewentualnym przeorientowaniu. Autorzy podają szereg wskaźników mających na bieżąco informować o sytuacji grona. Oferują też formularze wywiadów i podsumowujące formularze ocen (wzorowane na narzędziach stosowanych w sektorze prywatnym przy ocenie konkurencyjności przedsiębiorstwa).

Piąta część podręcznika to lista czynników uznanych na podstawie obserwacji poczynionych w projekcie za kluczowe w rozwoju gron. Każdy z nich jest szczegółowo omówiony wraz z podaniem sposobów wpływania na dany czynnik oraz jego współzależności w szerszym lokalnym czy regionalnym systemie.

Wreszcie ostatnia część zawiera 14 studiów przypadku (z Irlandii, Francji, Wielkiej Brytanii, Portugalii, Włoch, Grecji), uznanych w czasie projektu za pozytywne przykłady rozwoju gron i sieci. Każdy przypadek opisany został według takiego samego klucza. Podany jest kontekst, krótki opis procesu identyfikowania grona, jego struktura (sektory, liczba firm), analiza SWOT, podjęte działania władz i sektora prywatnego oraz efekty każdego z tych działań, zarządzanie gronem/siecią (kto jest za co odpowiedzialny, jak wyglądają codzienne relacje publiczno-prywatne) i wreszcie opisane jest użycie narzędzi NETWIN w danym przypadku (wraz z napotkanymi ograniczeniami).

Omawiana publikacja jest ze wszech miar wartościowa. Będzie użyteczna dla praktyków rozwoju regionalnego – władz regionalnych i lokalnych, agencji rozwoju, stowarzyszeń firm, gdyż daje sprawdzone metody analizy stanu i działań wspierających MSP, a także prezentuje sposoby zarządzania i koordynacji współpracy sektora publiczno-prywatnego. Przyda się również badaczom nowego paradygmatu rozwoju regionalnego, gdyż dostarcza szeregu ilustracji procesów rozwoju i funkcjonowania układów konkurencyjnych.

Przenosząc metodologię NETWIN na grunt polski, trzeba jednak zachować pewną powściągliwość. Mimo że wszystkie proponowane metody były przetestowane w praktyce, to specyfika krajowa wymaga pewnych dostosowań, niekiedy zaś nawet mocno ogranicza wykorzystanie niektórych z proponowanych narzędzi (o konieczności dostosowania proponowanych narzędzi do kontekstu lokalnego i regionalnego uczciwie informują sami autorzy poradnika). Podsumowując, poradnik NETWIN jest ważną i jedną z pierwszych tego typu spójnych metodologii analizy, wspierania i zarządzania układami współpracy MSP na poziomie lokalnym i regionalnym.

Karol Olejniczak